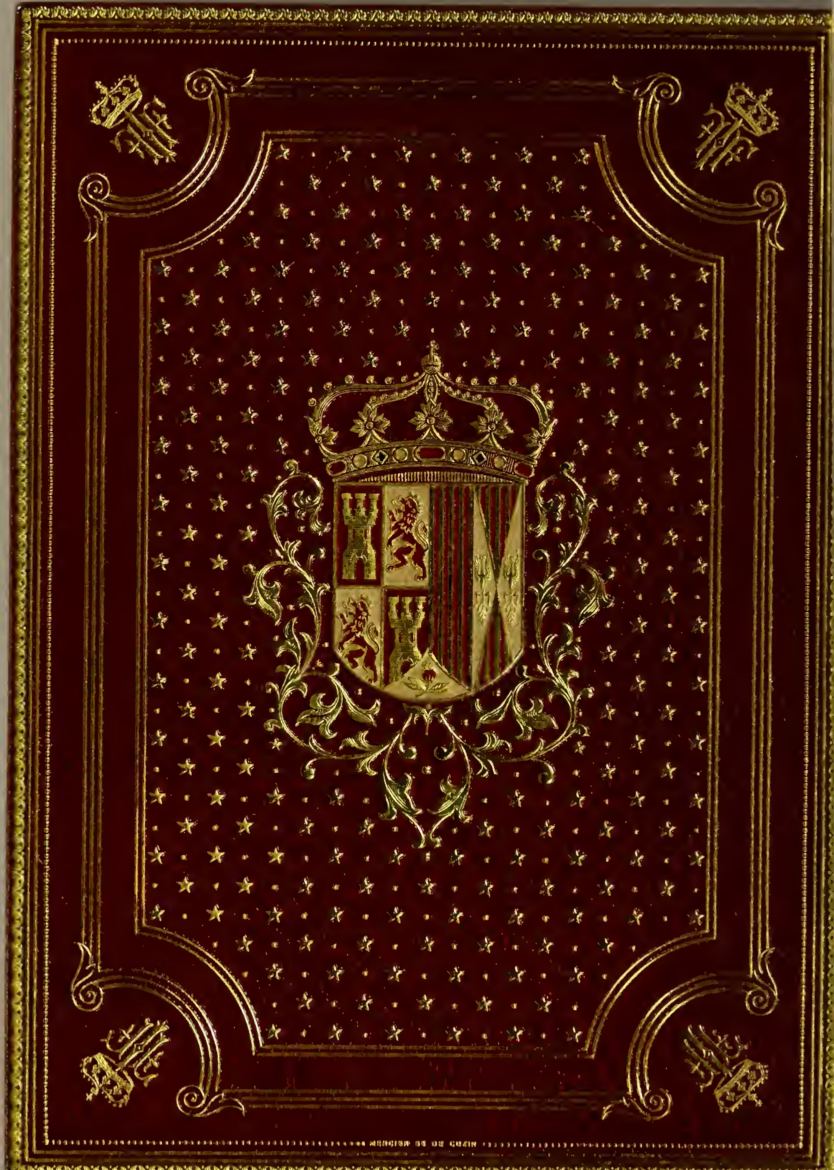

GAUDEO.

GAUDEO.

De Insulis inuentis

Epistola Cristoferi Colom (cui etas nostra multū debet: de Insulis in mari Indico nuꝑ inuētis. Ad quas perquirendas octauo antea mense: auspicijs et ere Inuictissimi Fernandi Hispaniarum Regis missus fuerat) ad Magnificum dñm Raphaelez Sanxis: eiusdē serenissimi Regis Thesaurariū missa. quam nobilis ac litterat⁹ vir Aliander d̄ Cosco: ab Hispano ydeomate in latinū conuertit: tercio kl's Maij. M.cccc.xciij. Pontificatus Alexandri Sexti Anno Primo.

Quoniam suscepte prouintie rem ꝑfectam me ꝯsecutum fuisse: gratū tibi fore scio: has ꝯstitui exarare: que te vniuscuiusqꝫ rei in hoc nostro itinere geste inuenteqꝫ admoneāt. Tricesimotertio die postq̄ Gadibus discessi: in mare Indicū perueni: vbi plurimas Insulas innumeris habitatas hominib⁹ repperi: quaꝝ oīm ꝓ felicissimo Rege nostro: preconio celebrato ꝛ vexillis extensis: cōtradicente nemine possessionē accepi. primeqꝫ earum: diui Saluatoris nomen imposui (cuius fret⁹ auxilio) tam ad hāc q̄ ad ceteras alias ꝑuenim⁹. Eam vero Indi

Insula hyspana

Guanahanyn vocant. Aliaꝝ etiã vnã quanqꝫ nouo nomine nuncupaui. Quippe aliam Insulam Sancte Marie Cõceptiõis. aliam Fernãdinam. aliaꝫ Hysabellam. aliã Johanam. ⁊ sic de reliquis appellari iussi. Quãprimũ ĩ eã Insulam quã dudũ Johanam vocari dixi appulimus: iuxta eiꝰ littus occidentẽ versus aliquãtulum processi: tamqꝫ eam magnã nullo reperto fine inueni: vt non insulam: sed cõtinentem Chatay prouinciã esse crediderim: nulla tamẽ vidẽs oppida municipiaue in maritimis sita cõfinibus: preter aliquos vicos ⁊ predia rustica: cum quorũ incolis loqui nequibam: quare simul ac nos videbant surripiebãt fugam. Progrediebar vltra: existimans aliquam me vrbẽ villasue inuenturum. Deniqꝫ videns ꝙ longe admodum ꝑgressis: nihil noui emergebat: et huiusmodi via nos ad Septentrionem deferebat: ꝙ ipse fugere exoptabam: terris etenim regnabat bruma: ad austrumqꝫ erat in voto cõtendere: nec minus venti flagitantibus succedebãt. cõstitui alios nõ operiri successus: et sic retrocedens ad portum quendaꝫ quem signaueram sum reuersus: vnde duos hoĩes ex nostris in terram misi. qui inuestigarent: esset ne Rex in ea prouincia/vrbesue alique. Hij per

Fernada
hyspana
ysabella
saluatorie
Conceptois
marie

tres dies ambularũt: inuenerũtq̃ innumeros
populos ⁊ habitatões: paruas tñ et absq̃ vllo
regimine:quapropt̃ redierũt. Interea ego iã
intellexerã a q̃busdam Indis:quos ibidẽ su-
sceperã: quõ hmõi prouincia: insula quidem
erat.⁊ sic perrexi orientẽ versus:ei⁹ semp̱ strin
gens littora vsq̃ ad miliaria .cccxxij. vbi ipsi⁹
insule sunt extrema.hinc aliã insulã ad orien-
tem prospexi:distantem ab hac Iohana milia-
ribus.liiij.quã protinus Hispanam dixi:in eã-
q̃ cõcessi: ⁊ direxi iter quasi p̱ Septentrionez
quẽadmodũ in Iohana ad orientem:miliaria
dlxiiij.que dicta Iohana ⁊ alie ibidem iusule
q̃fertilissime existunt. Hec multis atq̃ tutissi-
mis ⁊ latis:nec aliis quos vnq̃ viderim cõpa-
randis portib⁹: est circũdata.multi maximi ⁊
salubres hanc interfluũt fluuij.multi quoq̃ et
eminẽtissimi in ea sunt montes. Om̃es hc insu
le sunt pulcerrime ⁊ variis distincte figuris: p-
uie:⁊ maxima arbor̃ varietate sidera lamben
tiũ plene:q̃s nũq̃ foliis priuari credo : quip-
pe vidi eas ita virẽtes atq̃ decoras: ceu mẽse
Maio ĩ hispania solẽt eẽ:q̃r alie florẽtes:alie
fructuose:alie ĩ alio statu:ƒm vniuscuiusq̃ q̃li
tatẽ vigebãt:garriebat philomena:⁊ alij passe
res varij ac ĩnumeri:mẽse Nouẽbris q̃ ipe per
eas deambulabã.Sunt p̃terea in dicta insula

Johana septē vel octo palmaꝝ genera: q̄ ꝓce
ritate ⁊ pulchritudie (queādmodū cetere oēs
arbores/herbe/fructusq̄) nr̄as facile exuperāt
Sūt ⁊ mirabiles pin⁹/agri/⁊ prata vastissima/
varie aues/varie mella/variaq̄ metalla: ferro
excepto. In ea aūt quā Hispanā supra dixim⁹
nūcupari: maximi sunt mōtes ac pulcri: vasta
rura/nemora/ campi feracissimi/seri/ pacisq̄ ⁊
cōdendis edificijs aptissimi. Portuū in hac in
sula cōmoditas: ⁊ p̄stantia fluminū copia salu
britate admixta hoim: q̄ nisi quis viderit: cre-
dulitatē supat. Huius arbores pascua ⁊ fruct⁹
multum ab illis Johane differūt. Hec p̄terea
Hispana diuerso aromatis genere/ auro/ me-
tallisq̄ abundat. cui⁹ quidē ⁊ oīm aliaꝝ quas
ego vidi: ⁊ quaꝝ cognitionē habeo: īcole vtri
usq̄ sexus nudi semp incedūt: queādmodum
edunt in lucem. preter aliquas feminas. q̄ fo-
lio frondeue aliq̄: aut bombicino velo: pudē-
da operiūt: qđ ip̄e sibi ad id negocij parāt. Ca
rent hi om̄es (vt supra dixi) quocunq̄ genere
ferri. carent ⁊ armis: vtpote sibi ignotis nec ad
ea sūt apti. nō ꝓpt corpis deformitatē (cū sint
bn̄ formati) sꝫ q2 sūt timidi ac pleni formidine.
gestāt tn̄ ꝓ armis arūdines sole pustas: i quaꝝ
radicib⁹ hastile q̊ddā ligneū siccū ⁊ in mucro
nē attenuatū figūt: neq̄ his audēt iugit vti: nā

Oceanica Classis

ſepe euenit cũ miſerim duos vel tris homines
ex meis ad aliquas villas: vt cũ eaꝝ loquerẽ-
tur incolis: exiiſſe agmẽ glomeratũ ex Indis:
et vbi noſtros appropinquare videbãt: fugam
celeriter arripuiſſe: deſpretis a patre liberis ⁊
ecõtra. ⁊ hoc nõ ꝙ cuipiam eorũ damnũ aliqđ
vel iniuria illata fuerit: immo ad quoſcũqꝫ ap
puli ⁊ q̇bus cũ verbũ facere potui: quicq̇d ha
bebã ſum elargitꝰ: pannũ aliaqꝫ ꝑmulta: nulla
mihi facta verſura: ſed ſunt natura pauidi ac
timidi. Ceteꝝ vbi ſe cernũt tutos: om̃i metu re
pulſo: ſunt ad modũ ſimplices ac bone fidei: ⁊
in om̃ibus que habent liberaliſſimi: roganti ꝙ
poſſidet inficiatᷓ nemo: quin ipſi nos ad id po-
ſcendum inuitãt. Maximũ erga oẽs amorẽ p̃-
ſeferũt: dãt queqꝫ magna ꝓ paruis. minima lꝫ
re nihiloue ꝯtenti: ego attñ ꝓhibui ne tam mi
nima ⁊ nulliꝰ p̃cij hiſce darentᷓ: vt ſunt lancis/
parapſidũ / vitriqꝫ fragmẽta/ jtez claui/ ligule/
quanq̃ꝫ ſi hoc poterãt adipiſci: videbatᷓ eis pul
cerrima mũdi poſſidere iocalia. Accidit enim
quẽdam nauitã: tantũ auri pondus habuiſſe
ꝓ vna ligula: quãti ſũt tres aurei ſolidi: ⁊ ſic
alios ꝓ aliis minoris p̃cij: p̃ſertim ꝓ blanquis no
uis: ⁊ q̇buſdã nũmis aureis: ꝓ q̇bꝰ habẽdis da
bãt q̇cq̇d petebat vẽditor: puta vnciã cũ dimi
dia ⁊ duas auri: vl' trigĩta ⁊ q̃dragĩta bombicꝫ

pondo:quã ipi iã nouerãt.jtẽ arcuum/amphore/hydrie/doliꝗ fragmẽta:bombice ꝛ auro tãꝗ̃ bestie cõparabãt.qd quia iniquũ sane erat: vetui:dediꝗ eis multa pulcra ꝛ grata q̃ mecũ tulerã nullo ĩteruenĩete ꝑmio:vt eos mihi facili⁹ ꝯciliarẽ:fierẽtꝗ xp̃icole:ꝛ vt sint proni in amorẽ erga Regẽ Reginã principesꝗ nostros et vniuersas gẽtes Hispanie:ac studeãt ꝑq̄rere ꝛ coaceruare:eaꝗ nobis tradere q̇b⁹ip̃i affluũt ꝛ nos magnoꝑe ĩdigem⁹. Nullã hij norũt ydolatriã:ĩmo firmissime credũt oẽꝫ vim: oẽꝫ potẽtiã:oĩa deniꝗ bona esse ĩ celo: meꝗ inde cũ his nauib⁹ ꝛ nautis descẽdisse:atꝫ h̄ aĩo vbi fui susceptus postꝗ̃ metũ repulerãt. Nec sunt segnes aut rudes:quin summi ac ꝑspicacis ingenij:ꝛ hoĩes qui transfretãt mare illd:nõ sine admiratiõe vniuscuiusꝗ rei rationẽ reddunt: sed nũꝗ̃ viderunt gentes vestitas:neꝗ naues hmõi Ego statim atꝗ ad mare illd pueni:e prima insula quosdã Indos violenter arripui: q̃ ediscerẽt a nobis:ꝛ nos ꝑiter docerent ea:q̇ ꝓ ipsi in hisce partibus cognitionẽ habebant. et ex voto successit:nã breui nos ip̃os:ꝛ hij nos: tum gestu ac signis:tum verbis intellexerunt. magnoꝗ nobis fuere emolumẽto.veniunt mõ mecũ tñ qui semꝑ putant me desiluisse e celo ꝗ̃uis diu nobiscũ versati fuerint hodieꝗ ver-

senẽ. ⁊ hi erant primi: q̄ id quocũq; appellaba mus nunciabãt: alij deinceps alijs elata voce dicẽtes. Uenite venite ⁊ videbitis gẽtes ethe reas. Quãobrẽ tã femie q̄ viri: tã impuberes q̄ adulti: tam iuuenes q̄ senes: deposita formi dine paulo ante concepta: nos certatim visebãt magna iter stipãte caterua alijs cibũ/ alijs po tum afferentib⁹: maxio cũ amore ac beniuolẽ tia incredibili. Habz vnaqueq; insula multas scaphas solidi ligni: ⁊ si angustas: longitudine tñ ac forma nostris biremib⁹ similes: cursu aũt velociores. Regunẽ remis tantũmodo. Harũ quedã sunt magne: quedã parue: quedã ĩ me dio consistunt. Plures tamẽ biremi que remigẽt duodeuiginti transtris maiores: cũ q̄b⁹ in oẽs illas insulas: que innumere sunt: traijciẽ. cũq; his suã mercaturã exercẽt: et inter eos comer tia fiunt. Aliquas ego harũ biremium seu sca pharũ: vidi q̄ vehebãt septuaginta ⁊ octuagin ta remiges. In omnib⁹ his insulis nulla est di uersitas inter gentis effigies. nulla in moribus atq; loquela: quin oẽs se intelligũt adinuicẽ: que res perutilis est ad id qđ serenissimũ Regẽ nostrũ exoptare precipue reor: scz eo𝓅 ad san ctam xp̄i fidem cõuersionẽ. cui quidẽ quantum ĩtelligere potui facilimi sunt ⁊ proni. Dixi quẽ

admodũ ſum ꝓgreſſus antea inſulã Johanaꝫ
ꝑ rectũ tramiteꝫ occaſus in orientem miliaria
cccxxij. ſm quã viã ⁊ intuallũ itineris poſſum
dicere hãc Johanã eſſe maiorẽ Anglia ⁊ Sco
tia ſil': nanqꝫ vltra dicta. cccxxij. paſſuũ milia:
in ea ꝑte q̄ ad occidentẽ ꝓſpectat: due: quas
non petij: ſupꝑ ſunt ꝓuincie: quaꝝ alterã Indi
Anan vocãt: cui' accole caudati naſcunt'. Tẽ
dunt' in longitudinem ad miliaria. clxxx. vt ab
his q̊s veho mecũ Indis ꝑcepi: qui om̄is has
callẽt inſulas. Hiſpane vero ambit' maior eſt
tota Hiſpania a cologna vſqꝫ ad fontẽ rabidũ
Hincqꝫ facile arguit' ꝙ quartũ ei' lat' qđ ip̄e
ꝑ rectã lineã occidentis in orientẽ traieci: mili
aria ꝯtinet. dxl. Hec inſula ẽ affectãda ⁊ affe=
ctata nõ ſpernẽda in qua ⁊ ſi aliaꝝ oĩm vt dixi
ꝓ inuictiſſimo Rege nr̄o ſolenniter poſſeſſio=
nem accepi: earũqꝫ imperiũ dicto Regi peni=
tus cõmittit': ĩ oportuniori tñ loco: atqꝫ om̄i lu
cro ⁊ cõmertio ꝯdecenti: cuiuſdã magneville:
cui Natiuitatis dñi nomẽ dedim': poſſeſſionẽ
peculiariter accepi. ibiqꝫ arcem quandaꝫ eri=
gere extemplo iuſſi: que modo iam debet eſſe
pacta: in qua hoĩes qui neceſſarij ſunt viſi: cũ
om̄i armoꝝ genere: ⁊ vltra annũ victu oportu
no reliq̇. Itẽ quãdã carauellã: ⁊ ꝓ alijs ꝯſtruẽ
dis tã ĩ hac arte ꝗ̄ in ceteri peritos: ac eiuſdẽ

Insula hyspana.

insule Regis erga nos beniuolentiā ꝛ familia
ritatē incredibilē. Sūt enī gētes ille amabiles
admodū ꝛ benigne: eo ꝙ Rex p̄dictus me fra
trem suum dici gloriabat̄. Et si animū reuoca
rent: ꝛ his q̄ ī arce manserūt nocere velint: ne
queūt: quia armis carēt: nudi īcedūt: ꝛ nimiū
timidi. ideo dictā arcem tenētes: dūtaxat pōt
totā eā insulā nullo sibi imminente discrimine
(dūmodo leges quas dedim⁹ ac regimē nō ex
cedāt) facile detinere. In omīb⁹ his insulis vt
intellexi: quisq̄ vni tm̄ ꝯiugi acquiescit: p̄ter
principes aut reges: q̄bus viginti habere licꝫ.
Femine magis q̄ viri laborare vident̄: nec be
ne potui intelligere an habeāt bona ꝓpria: vi
di enī qd vn⁹ habebat alijs īpartiri: p̄ſtim da
pes/ obsonia/ ꝛ hmōi. Nullū apd eos monstꝝ
reperi: vt plerisq̄ existimabant: sed hoīes ma=
gne reuerētie atq̄ benignos. Nec sunt nigri ve
lut ethiopes. habēt crines planos ac demissos
nō degunt vbi radiorū solaris emicat calor. ꝑ
magna nāq̄ hic est solis vehementia: ꝓpterea
ꝙ ab eq̄noctiali linea distat. vbi videtur/ gra=
dus sex ꝛ viginti Ex montiū cacuminib⁹ ma=
ximū q̄ viget frig⁹: ſꝫ id q̄dem moderant̄ In=
di: tū loci ꝯsuetudīe: tū rerꝝ calidissimarꝝ q̄b⁹
frequēter ꝛ luxuriose vescunt̄ presidio. Itaq̄
mōstra aliq̄ nō vidi: neq̄ eorꝝ alicubi habui co

gnitionem: excepta quadaꝫ insula Charis nū-
cupata: que secunda ex Hispana in Indiam
transfretātibus existit. quam gens quedam a
finitimis habita ferocior incolit. hi carne hu-
mana vescunt. Habent predicti biremiū gene
ra plurima: quibus in omnes Indicas insulas
traijciunt/deꝑredāt/surripiūtq quecūq ꝑnt.
Nihil ab alijs differunt nisi ꝙ gerunt more fe-
mineo longos crines. vtunt arcub⁹ et spiculis
arundineis: fixis (vt diximꝰ) in grossiori pte at
tenuatis hastilib⁹. ideoqꝫ habēt feroces: qua-
re ceteri Indi inexhausto metu plectuntur: sꝫ
hos ego nihili facio plus q̄ alios. Hi sunt qui
coeunt cum quibusdam feminis: que sole insu
lam Mateunin primā ex Hispana in Indiam
traijcientib⁹ habitant. He autē femine nulluꝫ
sui sexus opus exercent: vtunt eñ arcub⁹ ꝛ spi
cul' sicuti d̄ eaꝝ ꝯiugib⁹ dixi muniūt: sese lami
nis eneis q̄ꝝ maxia apd̄ eas copia existit. Ali
am mihi insulā affirmant supradicta Hispana
maiorē: ei⁹ incole carēt pilis. auroq inť alias
potissimū exuberat. Hui⁹ insule ꝛ aliaꝝ q̄s vi
di hoīes mecū porto: q̄ hoꝝ q̄ dixi testimoniū
ꝑhibēt. Deniq vt nr̄i discessus et celeris reuer
siōis cōpēdiū: ac emolumētū breuib⁹ astringā
h̄ polliceor: me nr̄is Regib⁹ inuictissimis ꝑuo
eoꝝ fultū auxilio: tantū auri datuꝝ quantum

eis fuerit opus. tm̄ vero aromatuꝫ. bombicis.
maſticis (q̄ apud Chium dūtaxat inuenit̄) tan
tūq; ligni aloes. tantum ſuoꝝ hydrophilato=
rum: quantū eorū maieſtas voluerit exigere.
Item reubarbarū ꝛ alia aromatuꝫ genera: q̄ hi
quos in dicta arce reliqui iā inueniſſe: atq; in=
uenturos exiſtimo. qn̄quidem ego nullibi ma=
gis ſum moratus niſi quantū me coegerūt vē=
ti: preterq̄ in villa Natiuitatis: dū arcem con=
dere ꝛ tuta oīa eſſe prouidi. Que ꝛ ſi maxīa
et inaudita ſunt: multo tamē maiora forent ſi
naues mihi vt ratio exigit ſubueniſſent. Uerꝝ
multū ac mirabile hoc: nec noſtris meritis cor
reſpondēs: ſed ſancte Chriſtiane fidei: noſtro=
rumq; Regū pietati ac religioni: quia qd hu=
manus cōſequi nō poterat intellectus: id hūa=
nis conceſſit diuinus. Solet enī deus ſuos ſu
os: quiq; ſua p̄cepta diligūt: etiā ī impoſſibili=
bus exaudire: vt nobis ī p̄ntia ↄtigit: q̄ ea ↄſe
cuti ſumꝰ: q̄ hactenꝰ mortaliū vires minime atti
gerāt. nā ſi haꝝ inſulaꝝ q̄piā aliq̄d ſcp̄ſerūt aut
locuti ſūt: oēs p ambages ꝛ ↄiecturas nemo ſe
eas vidiſſe aſſerit: vn̄ ꝑpe videbat̄ fabula. Igi
tur Rex ꝛ Regina p̄ncipes ac eoꝝ regna feliciſ
ſima: cūcteq; alie Chriſtianoꝝ ꝓuincie Salua
tori dn̄o nr̄o Ieſu xp̄o agamꝰ grās: q̄ tāta nos
victoria munereq; donauit: celebrēt̄ ꝓceſſiōes

06202

peragant solennia sacra. festaq; fronde velent delubra. Exultet Christus in terris: queadmodū in celis exultat: cum tot populorum pditas añ hac animas saluatum iri preuidet. Letemur et nos: tū ppter exaltationē nostre fidei. tum p=pter rerū temporaliū incremēta: quorum nō solū Hispania sed vniuersa Christianitas est futu=ra pticeps. Hec vt gesta sunt sic breuiter enar=rata. Vale. Ulisbone pridie ydus Marcij.

Cristoforus Colom Oceane classis Prefectus.

Epigrama. R. L. de Corbaria Episcopi Montispalusij
Ad Inuictissimū Regē Hispaniarum

Jam nulla Hispanis tellus addēda triūphis:
Atq; parum tantis viribus/orbis erat.
Nunc longe Eois regio deprensa sub vndis.
Auctura est titulos Betice magne tuos.
Unde repertori merito referenda Colūbo
Gratia: sz summo est maior habēda deo:
Qui vincēda parat noua regna tibiq; sibiq;:
Teq; simul fortem prestat et esse pium.

H49C
C718d7

BOUND FOR JOHN NICHOLAS BROWN 1900

